

DE SNAKK'N-BAR

Groningen als eerste... en als beste

Onderzoek en tekst: Lilian van Opdorp en Arjo Passchier

001. 1983. **De eerste parodontoloog** in Nederland is dr. Johan van Dijk. Hij heeft voor het opzetten van de parodontologie in Nederland, in samenwerking met het UMCG, een Koninklijke onderscheiding gekregen in 2008. Begonnen in Baflo in het Groene Kruisgebouw en uitgegroeid tot een kliniek aan de Ubbo Emmiusingel in Groningen. www.parodontologiepraktijk.nl **002.** 1978. Prof. dr. Jan G.F.Worst, oogarts, vindt de 'Worst Iris Claw Lens' uit (later de Artisan lens). **De eerste kunstlens** ter wereld, ge-bruikt voor staarpatiënten ter vervanging van de troebel geworden natuurlijke lens. Inmiddels wordt de ARTISAN lens ook geïmplantéerd voor het corrigeren van bijziendheid, verziendheid en cilinderafwijkingen. Dr. Worst is in zowel binnen- als buitenland onderscheiden voor zijn unieke uitvinding. www.artisanlens.com **003.** Maart 1815. Oprichting van **de eerste studentenvereniging** van Nederland, Vindicat atque polit. www.vindicat.nl **004.** **De polsstokspeer**, een innovatief wapen uit de vroege Middeleeuwen. Met deze multifunctionele uitvinding konden soldaten vechten én zich verplaatsen door drassige gebieden. www.groningermuseum.nl **005.** 400-900 na Chr. In Groningen kon men als eerste lezen en schrijven. **Het eerste schrift** (Runenschrift, afkomstig uit Scandinavië) is gevonden in Noord Nederland (het stokje van Westeremden is hier een voorbeeld van) www.groningermuseum.nl **006.** Ca.1870. **Voor de eerste keer wordt in Nederland een prijsvraag uitgeschreven** onder architecten voor een nieuw ontwerp. In dit geval voor een nieuw stadhuis aan de Grote Markt in Groningen. Resultaat 38 inzendingen. **007.** 1977. Groningen neemt **het eerste verkeerscirculatieplan** van Nederland in gebruik. Achterliggende gedachte van dit plan is het autoluw maken van de Groninger binnenstad door het verhinderen van doorgaand verkeer door het centrum en zo de oude binnenstad te sparen. Een idee van de toenmalige wethouders Max van der Berg en Jacques Wallage. Het plan heeft navolging gehad in vele steden in Nederland en daarbuiten. nl.wikipedia.org **008.** Aletta Jacobs (1854-1929) was **de eerste vrouwelijke student** aan een universiteit in Nederland (RuG) en de eerste vrouwelijke arts. **009.** Cornelis Jetses (1873-1955), **illustrator van aap noot mies**. **010.** Brinta, een acroniem voor Breakfast instant tarwe, is een van oorsprong Gronings ontbijtproduct. **Brinta** verscheen voor het eerst in de handel in 1945, na afloop van de Tweede Wereldoorlog. Het was ontwikkeld en op de markt gebracht door de fabriek van Scholten, gevestigd in Foxhol. Via verschillende overnames kwam het product in 2001 uiteindelijk in handen van Heinz. www.hetverhaalvangroningen.nl **011.** Geert Reinders (1737-1815), begon zijn **vee in te enten tegen veepest**, samen met de arts Petrus Camper. Het werkte. www.hetverhaalvangroningen.nl **012.** Abel Tasman, (1603-1659) **ontdekker van Tasmanië** (1642) en Nieuw-Zeeland. www.hetverhaalvangroningen.nl **013.** Wubbo Okkels, (1946) **eerste Nederlandse astronaut** (geboren in Almelo, hoogleraar aan de RuG) www.hetverhaalvangroningen.nl **014.** Pieter Roelf Bos (1847-1902), **samensteller van de Bosatlas**. www.hetverhaalvangroningen.nl **015.** 1959. Ontdekking van **de twee na grootste gasbel ter wereld** en de eerste in Nederland in Kolham (Slochteren). www.hetverhaalvangroningen.nl **016.** Jacobus Kapteyn (1851-1922), astronoom. Startte **een onderzoeksproject naar de structuur van de Melkweg** en maakte hiermee de universiteit van Groningen beroemd over de hele wereld. www.hetverhaalvangroningen.nl **017.** Willem Albert Scholten (1819-1892) eerste Nederlandse landbouwindustriële. www.hetverhaalvangroningen.nl **018.** **De grootste Hema** van Nederland staat in de stad Groningen. www.distrifood.nl **019.** 9de Eeuw. **De eerste universiteit** van Nederland ontstaat in het Cisterciënzer St. Bernardusklooster in Aduard. www.hetverhaalvangroningen.nl **020.** 2007. Het NNO heeft als enige het recht zich als **oudste symfonieorkest** van ons land te afficheren. In november 2012 bestaat het noordelijke ensemble anderhalve eeuw. www.mensenmelodie.nl **021.** April 2009. Groningen wordt uitgeroepen tot Nederlands **Eerste en Beste Gemeente van het Jaar**. Groningen scoort goed op de thema's veiligheid, winkelaanbod en sociaal klimaat. www.binnenland.nieuws.nl en www.nu.nl **022.** Maart 2009. Goes en Groningen worden officieel uitgeroepen tot de eerste fairtrade gemeenten van Nederland. www.communicatieonline.nl **023.** April 2009. Café De Balk in Groningen is **het eerste legale rookcafé** in Nederland. Met een simpele verbouwing omzeilt de eigenaar juridisch het rookverbod van minister Klink. www.europakiest.nos.nl **024.** Mei 2008. Groningen is de eerste provincie in Nederland met **een officiële historische canon**. **025.** September 2009. Groningen krijgt als één van de eerste steden ter wereld **het grootste en stadsdekkende systeem voor draadloos internet** (draadloos WIFI stadsnetwerk). Zomer 2009 begon de aanleg van het netwerk in het centrum van de stad. Begin 2011 zal de hele stad beschikken over een draadloos netwerk. www.gelkinghe.weblog.nl, www.cityoftalent.nl **026.** Januari 2007. **De eerste cannabisapotheek** van Nederland opent in Groningen. Chronisch zieken kunnen bij de apotheek op recept medicinale cannabis kopen tegen coffeeshopprijzen. www.hbvl.be **027.** April 2009. **De eerste brandstore** van het Nederlandse modemerkt G-Star is geopend aan de Vismarkt in Groningen. Hierbij streeft Groningen mededinger de PC Hoofdstraat in Amsterdam voorbij. www.retailreality.nl **028.** Januari 2008. Het Martini Ziekenhuis in Groningen start als eerste in Nederland met **een apart Hartfalencentrum**. Patiënten met (mogelijk) hartfalen kunnen vanaf 1 februari in de 'one stop shop' van het Hartfalencentrum Groningen terecht. Hier ondergaan nieuwe patiënten in één dagdeel alle noodzakelijke onderzoeken en vindt onmiddellijke terugkoppeling naar de huisartsen plaats. www.blikopnieuws.nl **029.** April 2006. Het Groninger Forum organiseert in filmhuis Images, voor het eerst in Nederland **een archeologiefilmfestival**. Onder de naam 'Archeologie in Beeld' worden fragmenten vertoond van documentaires, nieuwsitems, propagandafilms en educatieve series die allemaal de Nederlandse archeologie tot onderwerp hebben. www.projectenbankcultuurhistorie.nl **030.** September 2008. **De eerste stadsbussen op groen gas** in Nederland rijden in Groningen. Het zijn er 10. Over twee jaar rijden er 250 bussen op aardgas en biogas in de stad. www.groningen.nl **031.** Februari 2009. Rijksuniversiteit Groningen. Marleen Janssen is de **eerste hoogleraar ter wereld die zich specifiek richt op**

communicatie met doofblinden. www.zappzorg.nl **032.** Maart 2008. Moois Magazine uit Groningen is uitgeroepen tot **beste weblog** van Nederland. 'Moois Magazine opent ons de ogen voor de schoonheden van alledag, op een aanstekelijke en steeds weer verrassende wijze in een fraaie vormgeving', aldus het oordeel van de jury. www.mooismagazine.nl **033.** September 2005. Groningen: **beste binnenstad** van Nederland! 'authentiek en verrassend'. www.nieuws.nl **034.** November 2008. Het historische station Groningen is uitgeroepen tot **het beste station** van Nederland. Reizigers blijken vooral onder de indruk van de sfeer in het Groningse station, dat dateert uit 1896. www.erfgoedstem.nl **035.** Juni 2006. Het e-loket van de gemeente Groningen is uitgeroepen tot **het beste en meest 'volwassen' e-loket** van Nederland. www.computable.nl **036.** 2007. Café De Wolthoorn in Groningen is **als eerste geëindigd in de Café Top 100** van Nederland. De lijst met beste cafés van Nederland. (www.horecainnovatie.nl) **037.** April 2008. De prestigieuze **Keetje Hodshon Prijs** is voor de Groningse theoloog Popovic. Dr. Mladen Popovic (31), adjunct-directeur van het Qumran Instituut van de RuG, kreeg de prijs toegekend door de Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen voor zijn met cum laude bekroonde dissertatie Reading the Human Body: Physiognomics and Astrology in the Dead Sea Scrolls and Hellenistic-Early Roman Period Judaism. www.cityoftalent.nl **038.** December 2005. Hoogleraar marketing Michel Wedel van de faculteit economie van de RuG krijgt de Dr. Hendrik Muller **Prijs voor de Gedrags- en Maatschappijwetenschappen** van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW). Hij deelt de prijs met hoogleraar marketing Jan-Benedict Steenkamp, onder meer verbonden aan de Universiteit van Tilburg. www.rug.nl **039.** 1921. **Ranja** wordt uitgevonden en geproduceerd door de firma C. Polak en Gzn NV in Groningen. Naast Ranja werd ook nog enige tijd Rojo gemaakt. Dit smaakte anders en werd in de markt gezet als het zusje van Ranja. De sinaasappelsiroop Ranja, werd een merknaam die al voor de Tweede Wereldoorlog tot een algemene productnaam voor limonade werd. www.gelkinghe.web-log.nl, www.nl.wikipedia.org **040.** 1995. TikTak koffie en thee, een Gronings product sinds 1870, krijgt het predicaat **Hofleverancier**. www.tiktak-koffie.nl www.hethanzehuys.nl **041.** Januari 2008. Groningen heeft **de landelijke primeur van het inzetten van bakbromfietsen als taxi**. Bezoekers van het Noorderslag Muziekfestival worden per bromfietstaxi vervoerd van lokatie naar lokatie. **042.** **De grootste bijeen gebleven goudschat van Nederland** is in 1971 gevonden onder een drempel van een boerderij in Feerwerd tijdens het aanleggen van een aardgasleiding. www.groningermuseum.nl **043.** 1848. **Arendploegen uit Amerika vervangen de houten voetploeg met één staart**. Ze werden voor het eerst in Nederland ingevoerd door C. Borgman te Kloosterburen. **044.** 1443-1485. Rudolf Agricola was **één van de belangrijkste vroeg-humanistische geleerden** van de noordelijke Lage Landen. nl.wikipedia.org **045.** Augustus 1672. **Groningen houdt in Nederland het langst stand tegen de bezetting van Duitsland** door de bisschop van Münster, Bernhard von Galen (Bommen Berend), een Duits krijsheer die tweemaal de Nederlanden binnenviel. De Groningers schoten terug met het kanon de Grote Griet. Het einde van het beleg staat bekend als Gronings Ontzet; het wordt jaarlijks gevierd op 28 augustus. nl.wikipedia.org **046.** 1933. Bij opgravingen in Ezinge wordt **voor het eerst in de wereld ten Noorden van de Alpen in lagen in de bodem zichtbaar hoe huizen werden gebouwd**. Dat Groningen een achterlijk gebied zou zijn geweest, wat altijd werd beweerd, werd hiermee ontkracht. www.hetverhaalvangroningen.nl **047.** **Het meest Noorderlijke Hunebed** van Nederland ligt bij Delfzijl. **048.** De Ommelandervlag is **de eerste Nederlandse vlag met harten**. Op deze vlag is later de Friese vlag gebaseerd! De Ommelander vlag is verwant aan de vlag van Friesland; tot in de zestiende eeuw heetten de Ommelanden ook wel Klein Friesland. **049.** 2001. **Het eerste mobiele telefoon concert** ter wereld vindt plaats in Groningen. Tijdens het Blue Moon festival, bij de voorstelling Mobile van Pavlov Media Lab. **050.** April 2008. **Het eerste Dutch Mobile Filmfestival**, Viva la Focus, vindt plaats in Groningen. www.groningerforum.nl **051.** 1998. Het Jonge Harten Festival is **het eerste jongerenfestival** in Nederland met gedurfde voorstellingen en spannende performances, theater, dans, muziek en cross-overs. Je vindt er (inter)nationale gezelschappen, maar ook eigen producties en jong talent. www.jongeharten.nl **052.** Juni 2005. **Het eerste referendum in Nederland dat een 'ja' als resultaat oplevert**. Het betreft een referendum over de plannen voor aanpak van de oostkant van de Grote Markt, het stadshart van Groningen. Dit referendum haalde vervolgens de landelijke en internationale pers en was een goed voorbeeld hoe een referendum kan werken. www.jogy.nl **053.** 2009. Petra Koonstra krijgt als **eerste vrouwelijke beeldend kunstenaar in de stad Groningen een Koninklijke onderscheiding** voor haar activiteiten in het culturele veld. Met name voor het organiseren van de Atelier Route Groningen. Een tweejaarlijks terugkerend evenement in de stad dat duizenden bezoekers trok uit binnen en buitenland. In 2007 vond de laatste route plaats. www.lintjesregen.com **054.** 2009. Barbara Stok heeft **als eerste vrouwelijke stripmaker in Nederland de Stripschapprijs gewonnen**. De Stripschapprijs (sinds 1974) is een oevreprijs die jaarlijks wordt toegekend aan een striptekenaar of tekstschrijver die zich buitengewoon verdienstelijk heeft gemaakt voor het beeldverhaal in het algemeen en het Nederlandse beeldverhaal in het bijzonder. Eerder dit jaar werd Barbara Stok door de Volkskrant uitgeroepen tot de 5 beste stripmakers van Nederland. www.barbaraal.nl; www.stripschap.nl/pages/topics/de-stripschapprijs-2009-is-voor-barbara-stok.php
Meer over Groningers die in de prijzen gevallen zijn, op: www.hanze.nl/nieuws, www.rug.nl/nieuws/rugpersberichten, www.academieminerva.nl/prijzen, www.prinsclausconservatorium.nl/nieuws, www.umcg.nl/professionals/nieuws
Met dank aan: Egge Knol, conservator Groninger Museum, Rob Dijkstra, hoofd informatievoorziening Groninger Museum

* Snakken is Gronings voor opscheppen